

*PARLAMENT DEL PRESIDENT
DE L'IEC EN L'ACTE D'HOMENATGE
A ENRIC CASASSAS
CELEBRAT A LA UNIVERSITAT
CATALANA D'ESTIU*

El dia 23 d'agost de 1992, en el marc de les activitats de la Universitat Catalana d'Estiu de Prada de Conflent, se celebrà un acte d'homenatge al doctor Enric Casassas i Simó, durant el qual es pronuncià el discurs que segueix.

Per un estrany privilegi en dues ocasions m'ha tocat de succeir al Dr. Casassas en càrrecs que ell havia exercit immediatament abans: el de vice-rector d'Ordenació Acadèmica de la Universitat de Barcelona, l'any 1981, i el de president de l'Institut d'Estudis Catalans, l'any 1987. En totes dues ocasions he pogut comprovar que Enric Casassas deixava en aquests llocs un solc profund, molt personal i no fàcil de seguir, perquè, juntament amb un gran sentit del deure, posava en l'exercici del càrrec una gran il·lusió —no exempta de clarividència—, una gran tenacitat —no mancada de ductilitat— i una gran eficàcia.

No us haig de parlar del Casassas universitari, perquè altres de més lligats al seu mestratge científic ho faran dintre de poc. Sí que ho faré del Casassas membre de l'Institut d'Estudis Catalans i president —primer— de la Secció de Ciències, i president —després— de l'Institut d'Estudis Catalans. La meva condició de tresorer de l'Institut durant els dos darrers anys de la seva presidència i el càrrec actual de president de l'Institut —càrrec en el qual vaig estrenar-me gràcies a

una visita persuasiva d'ell i del vice-president Dr. Bastardas, quan ambdós acabaven llur mandat— em situen en un punt d'observació idoni per a donar una visió global i directa de l'actuació d'Enric Casassas dins l'Institut. Des de fa set anys hem passat moltes hores reunits formalment en el Consell Permanent —així s'anomena la junta directiva de l'Institut— i potser més hores encara de conversa informal, però no menys profitosa, sobre qüestions relacionades amb l'Institut, perquè pugui saber quina idea té de l'Institut i què ha fet per ell.

Una idea i unes actuacions que tenen un doble fonament: les seves conviccions patriòtiques i el seu tarannà de científic. La idea que té el Dr. Casassas de l'Institut d'Estudis Catalans —per la qual ha lluitat incansablement— és que l'Institut, per la seva estructura i pel seu contingut, és la primera institució acadèmica de Catalunya, i per les seves finalitats és, ara com ara, l'únic organisme que té una visió solidària i un projecte global de Països Catalans. El Dr. Casassas ha estat entre els homes de l'Institut un dels més preocupats per la presència real de l'Institut a les Illes Balears, al País Valencià i a la Catalunya del Nord. Quan, dintre de poc, sigui instal·lada alguna forma de representació, delegació o de seu de l'Institut a València i a la Ciutat de Mallorca, l'home que avui homenatgem hi haurà tingut un paper important. Preocupació pels Països Catalans, doncs, que no exclou —ans al contrari— la voluntat de presència catalana en àmbits acadèmics internacionals, més enllà de les ja tradicionals relacions de l'Institut amb la Union Académique Internationale.

Sense nostàlgies del passat, però sí amb un propòsit decidit de fer present l'Institut en tots els camps de la ciència com hi era present abans de la dictadura franquista, el Dr. Casassas fou l'home que impulsà la creació de la xarxa de laboratoris i centres de l'Institut. Mitjançant la signatura de convenis bilaterals amb les institucions interessades i, ben sovint, valent-se més del «factor humà» que dels pactes institucionals, el conjunt de centres i laboratoris promoguts pel Dr. Casassas demostra la capacitat de l'Institut per aquesta classe d'actuacions que diverses vegades han esdevingut una anticipació de futurs serveis públics. El Centre de Recerca Matemàtica, el Centre de Recerca Ecològica i Aplicacions Forestals, el Laboratori d'Estudis Geofísics Eduard Fontserè, el Laboratori de Tècniques Físiques d'Anàlisi, el Laboratori d'Espectrometria de Masses i el Laboratori de Datació per Radiocarboni són actualment centres d'irradiació de l'Institut d'Estudis Catalans i de col·laboració d'aquest amb entitats diverses, centres i laboratoris que tenen el seu origen en l'època en què el Dr. Casassas era president de la Secció de Ciències o president de l'Institut d'Estudis Catalans.

I això no solament en el terreny dit de les ciències «dures» i de la tecnologia aplicada. També en el món de la recerca científica en general —incloent-hi les humanitats— trobarem l'empremta del Dr. Casassas, en obres com l'anomenat *Llibre blanc de la recerca a Catalunya*, de 1990, o la fundació del TERMCAT —Centre de Terminologia Catalana— creat per l'Institut amb la col·laboració del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

Internament —vull dir, vistes les coses per dintre de l'Institut— dues realitzacions de conseqüències transcendents són degudes a la intervenció d'Enric Casassas. Em refereixo a la creació de la figura de membre agregat i a la creació del Centre d'Estudis i Desenvolupaments Informàtics (CEDI). Per la primera, l'Institut, que tenia limitat a set el nombre de membres numeraris per a cadascuna de les quatre seccions existents llavors, va poder augmentar aquell nombre fins a fer possible una major presència de les diverses especialitats i acollir determinades personalitats a les quals el vigent i estricte *numerus clausus* barrava el pas. La Secció de Ciències —la secció del Dr. Casassas— fou la que més aprofità l'acord del Ple, que, sense modificar els intangibles Estatuts, autoritzava aquell increment de membres sota el nom d'agregats. Avui, que disposem d'una certa perspectiva temporal o històrica, us puc assegurar que sense aquella etapa en què arribaren a l'Institut una quarantena d'agregats, hauria estat molt difícil —potser inviable— la reforma de l'any 1988. Sense aquell assaig general de rejuveniment i d'expansió, l'Institut d'Estudis Catalans hauria estat condemnat a esdevenir una corporació acadèmica elitista que ni tan sols hauria pogut manifestar-se amb eficàcia en el terreny estricte de la normativa de la llengua, objectiu al qual alguns haurien volgut limitar l'actuació de l'Institut.

He al·ludit al Centre d'Estudis i Desenvolupaments Informàtics com una de les realitzacions de l'Institut en què la participació de l'homenatjat fou també molt directa i decisiva. Efectivament, com ho indica el seu propi nom, el CEDI no és un mer suport informàtic per a facilitar les tasques de l'administració i la comptabilitat de l'Institut. Gràcies al CEDI, l'Institut disposa avui d'uns recursos en informàtica que li permeten la realització de programes sofisticats —com els del TERMCAT, ja citat, el Diccionari del Català Contemporani, el banc de dades sobre l'art romànic català i altres de relacionats amb diverses àrees de coneixement. Gràcies al CEDI, l'Institut pot col·laborar en la informatització de la Biblioteca de Catalunya i, connectat amb el CESCÀ de la Generalitat, forma part de les grans xarxes informàtiques mundials.

Finalment, voldria remarcar que també és obra del Dr. Casassas la vinculació existent avui entre l'Institut d'Estudis Catalans i la

Universitat Catalana d'Estiu. Si l'UCE havia de sobreviure —i éreu molts els que crèieu que havia de sobreviure a qualsevol preu—, si l'UCE s'havia d'adaptar a les noves circumstàncies sense perdre, però, l'esperit pancatalà i innovador, universitari i lúdic, inconformista i crític, era evident que no podia ser una edició estiuenca de cap de les universitats catalanes, ni tampoc una dependència de cap conselleria. La fórmula que ha permès la continuïtat de les jornades de Prada és la constitució d'un patronat i la designació d'un equip de govern per un termini de temps. Amb el patronat —que presideix el president de l'Institut d'Estudis Catalans—, l'Institut aporta a l'UCE no solament la infraestructura necessària per a garantir la preparació i l'enllaç de les successives edicions, sinó —cosa que és encara més important— una mena de camp neutral, on hi tenen un lloc totes les universitats dels Països Catalans, on tots els grups fundadors o promotors de l'UCE hi poden ser representats, i on totes les tendències poden sentir-s'hi còmodes.

I això —del qual no exagero si dic que en depèn el futur de la Universitat de Prada— ha estat possible perquè hi havia un home que estimava la Universitat Catalana d'Estiu i estimava l'IEC, un home sempre disposat a cercar un punt de confluència entre les institucions que permeti de potenciar qualsevol treball fet en bé de la ciència i la cultura dels Països Catalans: un home com el Dr. Enric Casassas i Simó.

Moltes gràcies per la vostra atenció!

Emili Giralt i Raventós
President de l'IEC